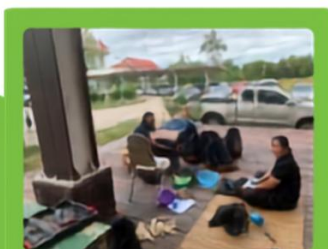

**คู่มือการสำรวจผลผลิตต่อไร่
โดยวิธีตัดแปลงเก็บเกี่ยวผลผลิต
(Crop Cutting)
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีเพาะปลูก 2568/69
(ฉบับบทบทวน)**

**ส่วนสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11 อุบลราชธานี
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

คำชี้แจง : สำหรับเจ้าหน้าที่ สศท.11

1. งานวิชาการ

1.1 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้ (ฉบับทบทวน)

1) ให้เจ้าหน้าที่ สศท.11 นับจดบันทึกรายชื่อครัวเรือนเกษตรกรที่มีการเพาะปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1 ปีเพาะปลูก 2568/69 (ปลูกปีนี้) และปลูกภายในอาณาเขตของหมู่บ้านตัวอย่างเท่านั้น ซึ่งสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตั้งแต่ วันที่ 1 มิถุนายน 2568 - 30 มีนาคม 2569 หรือ รุ่น 2 ปีเพาะปลูก 2568/69 (ปลูกปีนี้) และปลูกภายในอาณาเขตของหมู่บ้านตัวอย่างเท่านั้น ซึ่งสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตั้งแต่ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2569 - 15 พฤษภาคม

2) บันทึกรายชื่อเกษตรกรเหล่านั้น ลงในแบบนับจดยี่ห้อครัวเรือนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แล้วทำการสุ่มครัวเรือนตัวอย่างมา 3 ครัวเรือน โดยใช้ตารางสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง

3) ดำเนินการสำรวจผลผลิตต่อไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยวิธีตั้งแปลงเก็บเกี่ยวผลผลิตในแปลงของครัวเรือนตัวอย่าง โดยใช้ตารางสุ่มเลือกแปลงตัวอย่าง

4) ภายหลังจากที่เกษตรกรเจ้าของแปลงตัวอย่างเก็บเกี่ยวผลผลิตทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ให้สอบถามผลผลิตที่แท้จริงที่ครัวเรือนตัวอย่างนั้นได้รับอีกครั้ง

เจ้าหน้าที่ สศท.11 จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ทุกท่านเข้าใจถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน การจดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงในสมุดคู่มือและแบบบันทึกการสำรวจผลผลิตต่อไร่ พร้อมรับมอบเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสำรวจ รวมทั้งสมุดคู่มือและแบบบันทึกการสำรวจผลผลิตต่อไร่

1.2 ขอบเขตการดำเนินงาน

เจ้าหน้าที่ สศท.11 ต้องทำงานในหมู่บ้านตัวอย่าง และต้องดำเนินการสำรวจผลผลิตต่อไร่ โดยวิธีตั้งแปลงเก็บเกี่ยว ผลผลิตให้แล้วเสร็จ ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2568 - 15 พฤษภาคม 2569

1.3 เครื่องมือและอุปกรณ์

เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสำรวจผลผลิตต่อไร่ของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นของทางราชการที่ท่านจะต้องดูแล และเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีเพื่อใช้ในปีต่อ ๆ ไป

1.4 ขั้นตอนในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ สศท.11

- ได้รับมอบหมายจาก สศท.11 ให้ทำการสำรวจผลผลิตต่อไร่โดยวิธีตั้งแปลงเก็บเกี่ยวผลผลิต
- เข้าร่วมอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
- นับจดยี่ห้อเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- สุ่มเลือกเกษตรกรตัวอย่าง 3 ราย จากตารางสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง
- สัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่าง
- ตั้งแปลงเพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต (แบบ 3) ยาว 3 เมตร (การวัด นับต้น นับฝัก และใส่ถุงตาข่าย พร้อมบันทึก ข้อมูล)

1.5 คำนิยามที่สำคัญ

1) **หมู่บ้านตัวอย่าง** หมายถึง หมู่บ้านที่มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปีเพาะปลูก 2568/69 ภายในอาณาเขตหมู่บ้าน ซึ่งสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2568 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2569

2) **ครัวเรือนผู้ปลูก** หมายถึง ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปีเพาะปลูก 2568/69 ภายในอาณาเขตหมู่บ้านตัวอย่างที่กำหนดนี้โดยมีเนื้อที่ปลูกตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป

3) **ครัวเรือนตัวอย่าง** หมายถึง ครัวเรือนผู้ปลูกตามข้อ 2 ที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในช่วงที่ดำเนินการสำรวจ ตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2568 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2569

4) **แปลงที่ปลูก** หมายถึง เนื้อที่ที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เต็มพื้นที่ในบริเวณเดียวกันทั้งแปลง หากมีถนน ลำธาร ลำคลอง มาขวางกั้นหรือมีการแบ่งเป็นแปลง ๆ อย่างชัดเจน ให้ถือว่าเป็นที่ดินคนละแปลง หรือ **ปลูกต่างพันธุ์** (พันธุ์ซีพี 888 / พันธุ์มอนซานโต 9901) ก็ให้ถือว่าเป็นที่ดินคนละแปลงเช่นเดียวกันโดยมีเนื้อที่ ปลูก 1 ไร่ขึ้นไป และสามารถเก็บผลผลิตได้

5) **สถานการณ์การผลิต** หมายถึง ผลผลิตที่ได้รับเมื่อเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยโดยทั่ว ๆ ไป ในปีปกติซึ่งกำหนดให้

1 = แย่มาก

2 = ไม่ดี

3 = ปกติ

4 = ดี

5 = ดีมาก

6) **ผลผลิตต่อไร่** หมายถึง ผลผลิตที่เป็นเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สีออกจากฝักแล้ว ณ ความชื้นที่วัดได้หรือประมาณได้ จากเนื้อที่เก็บเกี่ยว 1 ไร่ หรือ 1,600 ตารางเมตร

2. การนับจุดและการสุ่มเลือกครัวเรือนตัวอย่าง

2.1 การนับจดยรายชื่อเกษตรกร (ฉบับทบทวน)

สิ่งแรกที่เจ้าหน้าที่ สศท.11 จะต้องดำเนินการ คือ จัดบันทึกรายชื่อครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปีเพาะปลูก 2568/69 ในหมู่บ้านตัวอย่าง โดยการสอบถามจากผู้รู้ต่างๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เกษตรอาสาต่างๆ ที่สามารถจะบอกรายชื่อแก่ท่านได้แล้วให้เขียนเฉพาะชื่อ – สกุล เท่านั้น ลงในแบบนับจดยรายชื่อครัวเรือนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปีเพาะปลูก 2568/69 **หรือเจ้าหน้าที่โทรติดต่อผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้รู้ ของหมู่บ้านตัวอย่าง** เตรียมเอกสารรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพร้อมเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเวลาที่ลงพื้นที่ไปสำรวจ ในอาณาเขตหมู่บ้านตัวอย่าง เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการปฏิบัติงาน

2.2 การสุ่มเลือกครัวเรือนตัวอย่าง

หลังจากที่เจ้าหน้าที่ สศท.11 ได้จัดบันทึกรายชื่อเกษตรกรเรียบร้อยแล้ว ให้ใช้ตารางสุ่มครัวเรือนตัวอย่างที่กำหนดให้ ซึ่งจะมีจำนวนครัวเรือนที่นับจดยชื่อได้ทั้งหมดพร้อมทั้งลำดับหมายเลขครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างกำกับอยู่ จากนั้นให้ท่านจัดบันทึกรายชื่อครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มได้ จำนวน 3 ราย ลงในแบบรายชื่อครัวเรือนตัวอย่าง เช่น สมมติว่า ท่านจดยรายชื่อครัวเรือนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ 43 ครัวเรือน ครัวเรือนที่จะตกเป็น ตัวอย่างในการปฏิบัติงานของท่าน คือ ครัวเรือนลำดับที่ 9, 23 และ 37 หรือถ้าท่านจดยรายชื่อผู้

ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้านได้ 49 ครัวเรือน ครัวเรือนที่จะตกเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานของท่าน คือ ครัวเรือน ลำดับที่ 10, 26 และ 40 เป็นต้น

3. การปฏิบัติงานภาคสนาม

3.1 เจ้าหน้าที่ สศท.11 ต้องแสดงตัวต่อเกษตรกรตัวอย่าง ว่าท่านเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ คือ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11 อุบลราชธานี ให้มาทำการสำรวจผลผลิตต่อไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1 หรือ รุ่น 2 ในหมู่บ้านตัวอย่างนี้

3.2 ท่านต้องอธิบาย ให้ชัดเจนถึงวัตถุประสงค์และระเบียบวิธีการสำรวจผลผลิตต่อไร่โดยวิธีตั้งแปลงเก็บเกี่ยว ผลผลิตต่อไร่ในแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในหมู่บ้านตัวอย่างนี้

“วัตถุประสงค์ในการสำรวจครั้งนี้ เพื่อประมาณผลผลิตต่อไร่ของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในจังหวัดนี้ โดยวิธีตั้งแปลงเก็บเกี่ยวผลผลิตในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรที่เป็นตัวอย่าง ซึ่งจะทำการนับวัด และ ชั่งผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของแต่ละครัวเรือนตัวอย่าง ด้วยการเก็บฝักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากจุดสำรวจจำนวน 2 จุด (จุดละ 1 แถว ยาว 3 เมตร) ซึ่งจุดสำรวจทั้งสองจะอยู่ในแปลงเพาะปลูกที่ถูกสุ่มเป็นแปลงตัวอย่าง โดย หมู่บ้านตัวอย่างนี้จะมีเกษตรกรที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 3 ราย ที่ถูกสุ่มเลือกเพื่อใช้ในการตั้งแปลงเก็บเกี่ยว ผลผลิต

ผลการสำรวจครั้งนี้ จะใช้ในวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น โดยการขอความร่วมมือจากเกษตรกรตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้

3.3 สุ่มเลือกแปลงและจุดสำรวจ

1) สุ่มเลือกแปลงตัวอย่าง

(1) ให้สอบถามครัวเรือนตัวอย่างถึงจำนวนแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่จะเก็บผลผลิตพร้อมวาด แผนที่ตั้งของแปลงต่าง ๆ ด้วย หากไม่มีแปลงใดที่จะเก็บเกี่ยวในช่วงเวลาที่เข้าไปปฏิบัติงานได้ ให้เจ้าหน้าที่ สอบถามเกษตรกรว่าแต่ละแปลงนั้นจะเก็บเกี่ยวได้เมื่อใด เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เข้ามาพบกับเกษตรกรอีกครั้ง ถ้าเกษตรกรตัวอย่างเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นแล้วทุกแปลง ให้เจ้าหน้าที่ สศท.11 ที่เลือกเกษตรกรตัวอย่างสำรองแทนต่อไป

(2) ให้สุ่มเลือกแปลงตัวอย่าง 1 แปลง โดยใช้ตารางสุ่มแปลงที่กำหนดให้ในตารางที่ 1 และอยู่ในช่วงที่กำลังจะทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตได้พอดี พร้อมทั้งหาค่าพิสัยแปลงตัวอย่าง (ค่า E/N)

ตารางที่ 1 ตารางสุ่มแปลงตัวอย่าง

แปลง ทั้งหมด	แปลง ตัวอย่างที่	แปลง ทั้งหมด	แปลง ตัวอย่างที่	แปลง ทั้งหมด	แปลง ตัวอย่างที่	แปลง ทั้งหมด	แปลง ตัวอย่างที่
1	1	6	4	11	1	16	4
2	2	7	4	12	11	17	7
3	2	8	6	13	5	18	10
4	3	9	5	14	12	19	13
5	1	10	3	15	10	20	13

2) การสุ่มสำรวจและการเก็บเกี่ยวผลผลิต ในแปลงตัวอย่างให้ทำการเลือกจุดสำรวจ 2 จุด ดังนี้

◆จากมุมล่างซ้ายมือให้เดินไปตามขอบแปลงขวางแถวปลูก 30 ก้าว เลี้ยวขวาหรือเลี้ยวซ้าย เข้าไปในแปลงตามแถวปลูกอีก 30 ก้าว แถวปลูกขวามือ คือ **จุดสำรวจที่ 1**

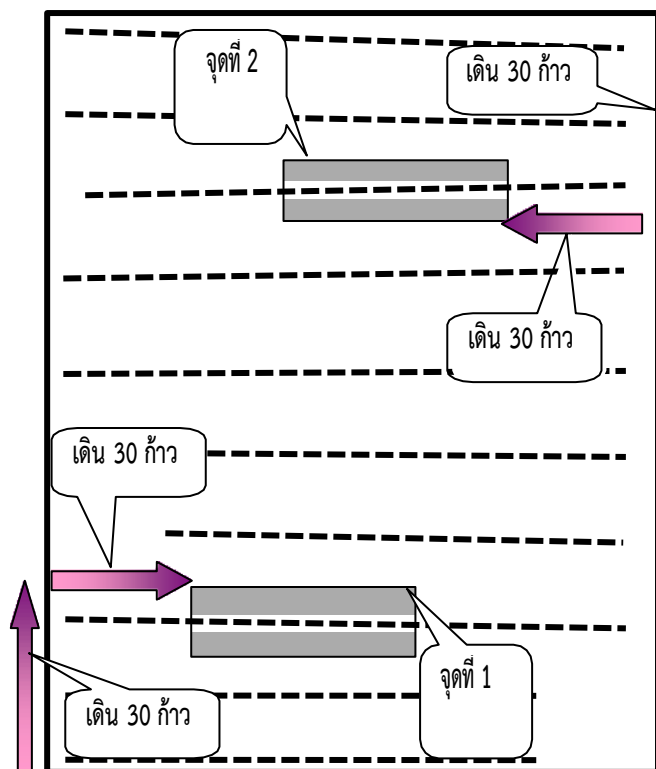
◆จากมุมบนขวามือให้เดินไปตามขอบแปลงขวางแถวปลูก 30 ก้าว เลี้ยวขวาหรือเลี้ยวซ้าย เข้าไปในแปลงตามแถวปลูกอีก 30 ก้าว แถวปลูกขวามือ คือ **จุดสำรวจที่ 2**

3) การปฏิบัติงานในจุดสำรวจการปฏิบัติงานในจุดสำรวจแต่ละจุด ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

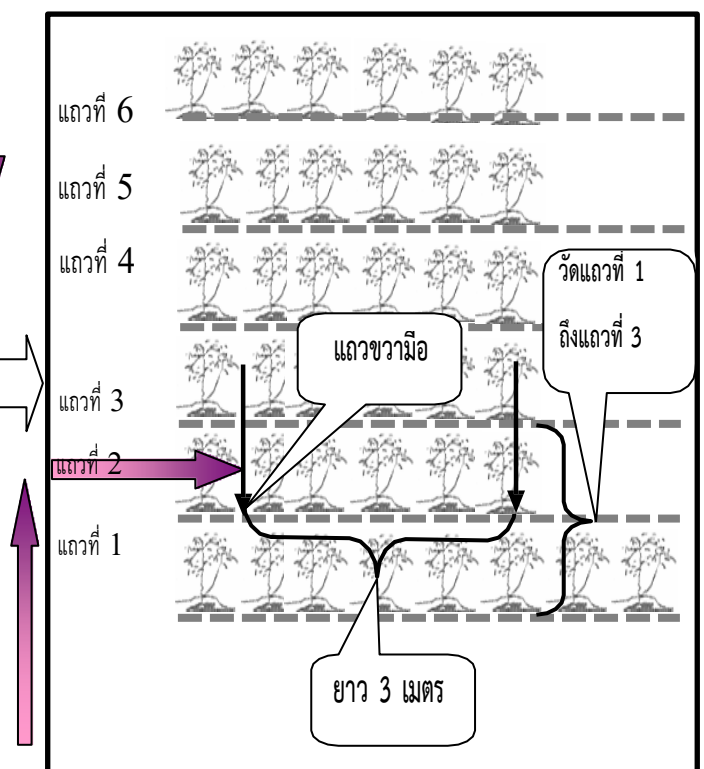
ส่วนที่หนึ่ง คือ วัดความยาวจากจุดสิ้นสุดตรงปลายนิ้วเท้าของก้าวที่ 30 จากนั้นใช้เทปวัด ความยาวของแถวปลูกขวามือที่เป็นตัวอย่างไปอีก 3 เมตร พร้อมนับจำนวนต้น จำนวนฝัก และ เก็บเกี่ยวฝัก เพื่อนำมาแกะเมล็ดพร้อมชั่งน้ำหนัก จากนั้นวัดหาระยะระหว่างแถวปลูก โดยวัดระหว่างแถวปลูก 3 ช่อง (วัดจากกลางแถวซ้ายมือของแถวตัวอย่างไปยังกลางแถวขวามือของแถวตัวอย่างก็จะได้ 3 แถวปลูก 2 ช่อง) แล้วบันทึกข้อมูลลงใน แบบ 3 ข้อที่ 2

ส่วนที่สอง คือ การเก็บผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ สศท.11 ได้จุดสำรวจ ยาว 3 เมตร โดยวัดจากจุดสิ้นสุดตรงปลายนิ้วเท้าก้าวที่ 30 แล้ว ท่านจะต้องนับจำนวนต้น จำนวนฝัก และเก็บเกี่ยวฝัก (ภายใน ระยะ 3 เมตร เท่านั้น) เพื่อนำมาแกะเมล็ด พร้อมชั่งน้ำหนักที่ละจุดสำรวจ คำนวณหาผลผลิตต่อไร่ของแต่ละจุด แล้วบันทึกข้อมูลลงใน แบบ 3 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ตามลำดับ

จุดสำรวจทั้ง 2 จุด

การวัดระยะปลูก

4. การสำรวจผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว (ฉบับทบทวน)

ให้เจ้าหน้าที่ สศท.11 ทำการติดต่อสอบถามข้อมูลผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้จริงจากเกษตรกรตัวอย่าง ทั้ง 3 ราย ในแต่ละหมู่บ้านหลังจากที่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตในแปลงตัวอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำจากเกษตรกร ถึงปริมาณผลผลิตรวม ที่ได้รับจากแปลงสำรวจดังกล่าว ตามแบบ 3 ข้อ 5

5.การส่งมอบสมุดคู่มือและแบบบันทึกการสำรวจผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เครื่องมือ และอุปกรณ์

ให้เจ้าหน้าที่ สศท.11 นำสมุดคู่มือและแบบบันทึกการสำรวจผลผลิตต่อไร่ ที่เสร็จสมบูรณ์พร้อมกับได้ตรวจสอบ ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว และผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เก็บเกี่ยวได้จากจุดสำรวจทั้ง 2 จุด ที่มีป้ายฉลากกำกับของแต่ละครัวเรือนตัวอย่าง และบันทึกข้อมูลต่อไป

หากมีปัญหาในการสำรวจข้อมูล โปรดติดต่อ :

- ส่วนสารสนเทศการเกษตร
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11 อุบลราชธานี
- โทรศัพท์: 045 344 654

"ขอขอบพระคุณเกษตรกรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ

